

A FVR fogadalom: ajándék és elköteleződés

Fr. Felice Cangelosi OFM Cap.

(2008-ban, az általános káptalanon elmondott beszéde alapján)

I. A fogadalomtétel: a Lélek ajándéka

A világi ferences életre meghívott nővérek és fivérek fogadalomtételüket a Ferences Világi Rend Rituáléja szerinti saját szertartásban teszik le. Ezt a szempontot egyáltalán nem szabad figyelmen kívül hagyni, mert a szertartás magában foglalja azt a pillanatot, amikor a szerzetesi fogadalomtétel létrejött, és melyet ugyanakkor olyan párbeszéd előz meg, mely Isten kezdeményezéséből, és az arra adott válaszból áll.

Valójában az ember fogadalommal való elköteleződése, az ember által kifejezett ígéret már következmény, amely egy előzetes megegyezésből és előzetes elköteleződésből eredeztethető: melyet Isten már előre az embernek tett.

A fogadalomtétel szertartása mindezekről tanúskodik, mert az egyszerre Isten kezdeményezése és üdvözítő esemény is: ez olyan pillanat, amikor az üdvösség egyesíti a híveket, feljogosítva őket arra, hogy hangosan kimondják az evangéliumi ferences életre tett fogadalmukat, amely a kegyelem sajátos hatását hozza létre bennük, s amely képessé teszi őket speciális feladatok elvégzésére Isten népének körében. Csak az a liturgikus cselekményben felszentelt ember, aki abban Isten szeretetének hatalmasságát és erejét teljességgel megtapasztalja, válhat képessé a szeretetre válaszolni. A szertartásban másrészt visszatükröződik az Egyháznak, a Ferences Világi Rend hivatására vonatkozó „véleménye” is. A liturgia valóban mindig *confessio fidei* (hitvallás), mert benne, azaz a szertartás végzése közben, az Egyház hitelesen hirdeti saját hitvallását, az üdvösség misztériumát, amely a hívekben és a hívekért jön létre.

1. A fogadalomtétel kegyelme

Aki leteszi a fogadalmát a FVR-ben, ezt mondja: „Mivel Isten megadta nekem ezt a kegyelmet, megújítom keresztségi fogadalmamat és magamat Országának szolgálatára szentelem.” (A fogadalom szövege). Önmagunk átadása Országának szolgálatára azért történhet meg, mert az Úr megadja a kegyelmet, hogy feláldozzuk magunkat az Országért. A hivatás kegyelem és a Lélek adománya. A *Szentlélek* nemcsak a testvéri élet és a küldetés éltetője a világi ferenceseknél, (Konstitúció 11. cikkely), hiszen a *Szentlélektől indítva* saját világi állapotukban akarják megvalósítani a szeretet tökéletességét (Regula 2. pont); maga a hivatás is ugyanannak a Léleknek a műve. Ezért a Szertartáskönyv (Előzetes tudnivalók 7. pont) megerősíti, hogy „az FVR szertartáskönyve... megfelelő módon kell, hogy kifejezésre juttassa a **Lélek adományát, valamint a Ferences Világi Rendben az evangéliumi életre tett ígéretet**”.

Az első, és alapvető a Lélek ajándéka, utána az evangéliumi életre tett ígéret, mert az nem gondolható el és nem is lehetséges az azt sugalmazó Lélek előzetes kegyelme nélkül. Ugyanezért a jelöltek az evangéliumi életre tett ígéretüket azután mondják ki, hogy a Szentlélek Úristent lehívták rájuk.

„Kérünk Urunk, tekints ezekre a szolgálóidra, és áraszd szívükbe szereteted lelkét, hogy az evangéliumi életre tett ígéretet kegyelmeddel megőrizzék”. (Szertartáskönyv II. fejezet, 30.)

2. A fogadalomtétel: az Egyház cselekedete

A fogadalomtétel Isten közvetítésével teljesedik be. De Isten mindig Krisztuson keresztül cselekszik, melyből az Isten és ember közötti kapcsolati pont a Nagy Szent Emberség, és napjainkban Krisztus az Egyházon keresztül él és alkot. Ebből következik, hogy a fogadalom egyszerre Krisztus és az Egyház cselekedete, azaz Krisztus teljes testéé: a feje és a tagoké. A Konstitúciók megfogalmazása is kifejező (42,1), amely a fogadalomtételt *ünnepélyes egyházi cselekményként* határozza meg. A Szertartáskönyv pedig (Előzetes tudnivalók 13.) *természeténél fogva nyilvános és egyházi jellegűnek* nevezi. Az egyikről és a másiktól is szó van: a fogadalomtétel nemcsak egy cselekedet, hanem Isten hatalomra-jutása, vagy inkább egy esemény, egy üdvözítő *kairòs* (a kegyelem kivételes pillanata).

3. A fogadalomtétel és a testvéri közösség

Világos az, hogy a fogadalom természeténél fogva egyházi esemény, Krisztus és az Egyház cselekedete, ugyanakkor mégis át kell gondolnunk, hogy kik azok az alanyok, akik ezt a tettet véghezviszik, azaz Krisztus és az Egyház működése kikben válik láthatóvá és nyilvánul meg?

Az Egyház részéről a Szertartáskönyv konkrét liturgikus összejevetelt feltételez, amely a népből és a testvéri közösségből, azaz helyi ferences világi rendi közösségből áll. A helyi testvéri közösség életében az Egyház jelenlétét mindenekelőtt a fogadalom teszi láthatóvá. Ennél fogva „A fogadalom természeténél fogva nyilvános és egyházi jellegű, ezért a testvéri közösség jelenlétében kell megtartani”. (Szertartáskönyv, Előzetes tudnivalók, 13.)

Ez a rendelkezés végső oka a helyi testvéri közösség valóságában rejtezik: *látható jele az egyháznak*, amely szeretetközösség (Ld. Regula, 22. pont, Szertartáskönyv II, 29 d.). A helyi testvéri közösség hiteles egyházi csoport, és annak is kell lennie. Ugyanezen belső ok következtében, „A világi ferencesek, akik testvéri közösségbe tömörülnek és Isten egész népével lelki egységben vannak, imáikkal, hálaadásukkal és az új életre tett ígéreteikkel megújítják és *ünneplik az üdvösségnek azt a misztériumát*, melyet Isten Krisztusban nyilatkoztatott ki és közölt velünk”. (Szertartáskönyv, Előzetes tudnivalók, 3.)

A fentiek miatt a fogadalmat az összegyűlt testvéri közösség előtt teszik le, és a testvéri közösség elfogadja a jelöltek kérését, mert a fogadalom a Mennyei Atya által adományozott olyan ajándék, melyet a testvéri közösségnek ad, új tagokat kapcsolva hozzájuk. Egy ilyen ajándék kegyelmének megindításáért a testvéri közösség összegyűlik a szerzetesi fogadalomtevőkért való imában, azért, hogy a Szentlélek tegye szilárdá azt, amit megkezdett bennük.

Ezután a Szertartáskönyv a testvéri közösséggel való szövetséget fejt ki, melyet az evangéliumi életre tett fogadalom vagy ígélet hoz létre. Ez eredményezi a „betagozódást a Ferences Világi Rendbe”; ez egy családhoz, a ferences családhoz való élő csatlakozást foglalja magába, minden következményével együtt, amely egy lelki családhoz való tartozásból következik.

Ugyanakkor a fogadalom az attitűd, a kapcsolatok, a feladatok, a jogok stb. terén is kölcsönösséget feltételez. A Szertartáskönyv Előzetes tudnivalók, (14. pontja) a FVR-ben letett fogadalom természetével kapcsolatban kifejti: „Bízunk a testvéri közösség által nyújtott segítségben. A jelölt ugyanis érezni fogja, hogy az Egyház által megerősített Regula vezeti és

segíti őt, meg fogja tapasztalni, hogy öröm együtt járni az evangéliumi élet útját sok testvérrel együtt, akiktől kaphat valamit, s viszont, ő is adhat valamit nekik. Beépülve a helyi testvéri közösségbe, mely az Egyház egy sejtje, ő is hozzájárul az Egyház megújításához”.

A Szertartáskönyv kijelentései közül felhívjuk a figyelmet:

- a testvéri közösség a *liturgiai alapjaira*, addig, míg a kölcsönösség jellemzi, pontosan, ahogy Szent Ferenc akarta;
- a ferences világi rendhez tartozás *liturgiai alapjaira*. Ezért a fogadalom szövegében ezt kérjük: „Legyen segítségemre a Szentlélek kegyelme, a Boldogságos Szűz Mária és Szent Ferenc közbenjárása, és a *testvéri egység*, hogy eljussak a keresztyén szeretet tökéletességére” (Szertartáskönyv, II, 31.). A testvéri közösség minisztere, aki fogadja a fogadalmat, ugyanezt a követelményt fejezi ki: „Istennek legyen hála. Mint e testvéri közösség minisztere, befogadlak téged a Ferences Világi Rendbe. Hozzánk tartozásod öröm és remény minden testvér számára” (Szertartáskönyv, II, 32.).

Az idézett szövegekben a Ferences Világi rendi fogadalom két *testvéri dimenziója* tárul fel:

1. A jelöltnek a bizalma és önátadása a testvéri közösségnek a fogadalommal együtt jár és eredménye annak. A fogadalom ugyanis visszavonhatatlan szövetséget hoz létre a testvérekkel. A fogadalom szentségén keresztül Istennek való örök elköteleződés jön létre (ld. Regula 2; Általános Konstitúciók 42,2. pontját), ennek a testvérek szintjén alapvető következményei vannak, amelyet megérteni és megélni csak az Istennel való „fogadalommal létrejött szövetség” fényében lehet.

2. A liturgiai alapjai miatt, a fogadalomtétel meghatározza a helyi közösségbe való betagozódást és annak közvetítésével az egész Ferences Világi Rendbe. Így fogható fel az is, hogy a fogadalom szertartásából következő valóság nem anagrafikus („nem iratkozunk be a FVR-be”) akkor sem, ha a fogadalom tényét rögzíteni kell. Ha van is jogi oldala, a betagozódás az elméletben és a valóságban ugyanazon körülmények között megy végbe, és élő testhez való csatlakozást és ugyanezzel a szervezettel való egyesülést jelenti, melynek során páratlan valóság jön létre.

A betagozódás a különböző valóságokat egyetlen egységgé alakítja, egy beilleszkedési és egy alkalmazkodási folyamaton keresztül. Ezt nem lehet egyszerű összeadásként (egy + egy) felfogni, mert ennek fejlődési hozadéka is van az egyik (a jelölt) a másik (testvéri közösség) számára és oda-vissza egymásra-hatásukban, hogy egy sokkal nagyobb és sokkal teljesebb élő lét keletkezzen.

Ezért a befogadási szertartás befejezésekként a miniszter a testvéri közösség új tagjai felé fordul, mondván: „Ti, pedig jelenlétetekkel és közösségvállalásotokkal gyarapítjátok testvéri közösségünket számban és erőben!” (Szertartáskönyv, I, 16.). A fogadalommal létrehozott hozadék a fogadalomtól kezdve spirituális és egyházi jellegű attól a pillanattól kezdve, hogy a helyi testvéri közösség, amelybe felvették a jelöltet, „az egész Ferences Világi Rend alapsejtje lesz, és látható jele az egyháznak, amely szeretetközösség” (Regula 22. pont, Általános Konstitúciók 47,1).

4. A fogadalom szertartásának közreműködői

Az ünneplő Egyházra - testvéri közösségre jellemző a szolgálatok sokfélesége, melyeket olyan személyek végeznek a liturgikus összejövetel során, akiket egyes feladatok elvégzésére felkértek.

4.1. A jelöltek

Krisztus és az Egyház működése a *jelöltek személyében* fejeződik ki, akik elköteleződnek a fogadalomban, megtéve az evangéliumi életre tett ígéretüket. Ők a megkereszteltek. Ennek következtében a fogadalom papi cselekedet, azé, aki keresztsége révén már tagja az Egyháznak, papi elkötelezettségű testület tagja, és Krisztussá alakulva, pap, próféta és király. A jelöltek meg vannak *bérmálva*, vagy *mebérmáltaknak* kellene lenniük. Ennek következtében a fogadalom annak a sajátos papi cselekedete, aki újból megkapta a bérmálásban a Szentlélek ajándékát, fel van jogosítva és felhatalmazva arra, hogy az Eucharisziát és a szentségeket ünnepelje, az életét papi attitűddel, vallásosan élje, és ennek következtében a fogadalom papi minőségű cselekedetét megvalósítsa.

A Szerartáskönyv biztosan feltételezve, hogy a ferences Világi Rend fogadalmára jelöltek már megkapták a bérmálás szentségét, olyan kifejezésekkel nyilatkozik, amely nemcsak a három esemény (keresztelés - bérmálás - fogadalom) időbeli egymásutániságát hagyja sejtetni, de mindenekfölött ezek az üdvözítő események közötti belső kapcsolódási viszonyokat is. Ezek révén nemcsak a keresztség, hanem a bérmálás is magasabb szintű okok miatt a fogadalom létének és létezésének nem kiküszöbölhető, alapvető feltételét alkotják:

„A keresztség által Isten népének tagjaivá lettetek, a bérmálásban a Szentlélek új ajándékával erőt nyertetek, hogy életetekkel, szavatokkal Krisztus tanúi legyetek; akarjátok-e magatokat az Egyháznak szorosabban elkötelezni...” (Szerartáskönyv, II, 29.e).

4.2 A testvéri közösség minisztere

Az egyház működése ugyanígy láthatóvá válik a testvéri közösség miniszterének jelenlétében. Ez világosan kifejezésre jut úgy az Általános Konstitúciókban, mint a Szerartáskönyvben:

„A fogadalmat az Egyház és a Ferences Világi Rend nevében a helyi testvéri közösség minisztere, vagy annak egy megbízottja veszi át” (Általános Konstitúciók 42,3).

„Az Egyház, papja és a testvéri közösséget képviselő miniszter által, elfogadja a tagok ígéretét és fogadalmát...” (Szerartáskönyv, 9.).

Az Egyház a papon és a miniszteren keresztül működik, akik a testvéri közösséget és az egyházat képviselik. A Szerartáskönyv a testvéri közösség miniszterének és a papnak, aki a szerartást vezeti, a szerepét a legnagyobb világossággal határozza meg, amikor kijelenti:

„Az evangéliumi életre tett ígéretet az Egyház és a testvéri közösség nevében a miniszter fogadja el. Ezen a szerartáson a pap, mint az Egyház és a Rend tanúja elnököl.” (Szerartáskönyv, 16.).

A fogadalom szerartásában a testvéri közösség minisztere valódi liturgikus szolgálatot és a ”jel” feladatát látja el: az Egyház jelenlétét és cselekedetét láthatóvá és nyilvánvalóvá teszi, ugyanakkor pedig az Egyháznak és a Rendnek a fogadalmat a miniszter közvetíti.

4.2. A pap

A papot, aki a szerartáson elnököl, meghatározhatjuk úgy is, hogy „az Egyház és a Rend tanúja” (Szerartáskönyv, Előzetes tudnivalók, 17.). Hogy jobban megértsük egy ilyen tanúságtétel természetét, szükséges, hogy néhány jogi kategóriát megvizsgáljunk, mert a fogadalom működése és eseménye szentségi jellegű. Ennek következtében a pap tanúsága nem jogi jellegű, hanem inkább tisztán szentségi és megszentelő.

Valóban a fogadalom szertartásában a papnak a kezes szerepe jut. A meghatározó eseményekkel kapcsolatban, amelyek a keresztények létét érintik és jelentősek, az Egyház mindig felelős magatartást vállal. A szentségi liturgikus cselekedetben, a gyermekei sorsával a jogosan törődő Anyaszentegyház valósága jól látható. Innen ered és ez is indokolja azokat az aggályokat, és a feltett kérdéseket a szülőknek a keresztelő előtt, a bérmandóknak, a felszentelendő papoknak, a jegyeseknek, mielőtt hozzájárulnának a házassághoz, a fogadalmat tevő szerzeteseknek, mielőtt fogadalomra bocsátanák, vagy a *propositium castitatis*. Ebből természetesen adódik és indokolja az azon személyeknek feltett kérdéseket, akik a Ferences Világi Rendben fogadalmat akarnak tenni.

Az ilyen kérdések feltevése és az azokra kapott válaszok visszaérkeznek a paphoz, mert az Egyház az ő közvetítésével biztos akar lenni afelől, hogy akik a Ferences Világi Rend tagjai akarnak lenni, megértették a fogadalom jelentőségét, és szándékuk valódi. Ehhez következik még: amennyire az egyházi cselekedet pontosan emiatt történik, a Ferences Világi Rendben letett fogadalmat az Egyháznak kell megerősítenie. Ilyen megerősítést ad a pap, aki miután a jelöltek a fogadalom szövegét elolvasták, ezt mondja: „Ígéreteteket az Egyház nevében megerősítem” (Szerartáskönyv, II, 33.).

Ennek következtében a fogadalom szertartásában a pap: *tamú*, aki az Egyház cselekedetének jelenlétét bizonyítja és kinyilatkoztatja; *kezes*, aki a jelöltek alkalmasságát bizonyítja az Egyháznak; és *jóváhagyó*, aki az Egyház nevében megerősíti az ígéreteket.

5. A Szentlélek ajándéka a fogadalom szertartásában

A pap szerepe nem korlátozódik a fentiekre, hanem ezeken felül elsősorban fölszentel, amely az ő feladata a szertartásban. A Ferences Világi Rendi fogadalom szertartásának is a célja az, hogy fölszenteljék azokat, akik meghívást kaptak Krisztus követésére világi állapotukban, Assisi Szent Ferenc példáját követve. A fölszentelés mindig a Mennyei Atya cselekedete, de Krisztus és az Egyház közvetítésével megy végbe, és a Szentlélekben valósul meg. Krisztus és az Egyház közvetítése ezek után elsősorban a pap tevékenységében jelenik meg, mert egyedül ő cselekszik *in persona Christi* (Krisztus személyében).

Ezeknek az előzetes gondolatoknak a fényében a fogadalomról a Szerartáskönyv így nyilatkozik:

„Az Egyház, papja és a testvéri közösséget képviselő miniszter által, elfogadja a tagok ígéretét, vagyis fogadalmát, akik elkötelezik magukat a Ferences Világi Rendben a regula szerinti életre; nyilvános könyörgéssel Isten segítségét és kegyelmét kéri számukra, áldásában részesíti őket, és ígéretüket, vagyis fogadalmukat az eucharisztikus áldozathoz kapcsolja” (Előzetes tudnivalók, 9.).

A Szerartáskönyv szövegéből következő elemek valóban alapvetők nemcsak azért, hogy jobban megérthessük az Egyház szerepét a fogadalom szertartásában, hanem azért is, hogy ugyanennek a fogadalomnak természetét elmélyítsük és kapcsolatát az Eucharisziával. A szöveg valójában újra javasolja annak szükségességét, hogy a fogadalmat az Egyház erősítse meg, és ugyanakkor megvilágítja az epiklézist (a Szentlélek működésétől függő) hozzáállást.

Alapvetően az Egyház azért van jelen a fogadalom szertartásában, hogy imádkozzon, és könyörögjön. A fogadalom szertartásának alapvető dimenziójának, valamint az epiklézis (a Szentlélek működésétől függő) dimenziójának magyarázata mutatja ennek a liturgikus cselekedetnek a hatékonyságát. Abban található az *ecclesia supplex* (könyörgő egyház)

színergetikai (vagyis az ember megtéréséhez az isteni kegyelmen kívül saját közreműködése is szükséges) és a napjainkban is cselekvő Szentháromság együttműködése, mely ma is üdvözítő megtestesülés-húsvéti misszió és a Szentlélek működésétől függő misszió „intézményes” dinamizmusán keresztül. Ezáltal a fogadalom szertartása a Mennyei Atya cselekedete, aki Krisztuson keresztül alkotja újra az üdvösséget a Szentlélekben.

A fogadalom szertartásában dinamikus „könyörgés” valósul meg, az Egyház jellemzőinek megfelelően, ameddig „konvokáció”, azaz az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel egységben van (Szent Ciprián: De dominica oratione) „a Szentlélek működésére bízva”.

Ilyen dinamika tükröződik a misztériumok szertartásában, és együttesen vonatkozik a liturgikus cselekedetre és az alapvető elemekben való megjelenítésre: a rítusban, a beszédben, és a szertartáskönyvben (euchologion).

Ez az a világosság, amely felmutatja nemcsak a kért segítség jelentőségét, és a *kegyelem leedsését* Istentől a fogadalmazókra, hanem *még inkább az Egyház által adott áldás értékét azokra a személyekre, akik fogadalmat tesznek, és a már fogadalmat tett testvérekre.*

Más rendek fogadalmi szertartásától eltérően a Ferences Világi Rend szertartása, miután a jelöltek az evangéliumi életre tett ígéretüket kimondták, nem ad áldást. Mégis, az „Előzetes tudnivalókban” jelzi ennek létét, és az értékét is. Egyébként a jelenlegi Szertartáskönyv a fogadalomtétel előtt leír egy imát, amely – bár sem a megáldani ígét, sem az áldás főnevet nem használja -, de az áldás teljes értékével rendelkezik, amely majd bekövetkezik, és amely világosan „üdvözítő kommunikációt” és fölszentelést hív le rájuk. Ebben az Egyház kifejezetten könyörög a Szentlélek ajándékáért: „Áraszd szívükbe szereteted Lelkét, hogy az evangéliumi életre tett ígéretet kegyelmeddel megőrizzék” (Szertartáskönyv, II, 30.). Ez azzal egyetértésben történik, hogy a testvéri közösség minisztere kijelenti, miután a jelöltek kérték, hogy letehesék a fogadalmat:

„A testvéri közösség elfogadja kérésedet, és veletek együtt könyörög, hogy a Szentlélek tegye szilárdná benneteket azt, amit ő maga kezdett el” (Szertartáskönyv, II, 27.).

A Ferences Világi Rendben tehát a fogadalom szertartásában a Szentlelket ugyanúgy hívják meg, mint az Eucharisztia ünneplésében, vagy más szentségekben, a papi fogadalomban, a szüzek fölszentelésekor stb. A fogadalom szertartása mintegy a Szentlélek működésére bízva jelenik meg, pontosabban az Egyház lehívja a kegyelem adományát és a Szentlélek *kiáradását* mindazokra, akik meghívottak a ferences evangéliumi életben Krisztus nyomát követni.

Az egész liturgikus ünneplésben, így a fogadalom szertartásában is, a Szentlélek leszáll, megmutatkozik, működik és átformál. Ez az, amiért a fogadalom pünkösdként jelenik meg, mint a Szentlélek hatékony epifániája (megjelenése), aki fölszenteli és átalakítja azokat, akik a Ferences Világi Rendben leteszik a fogadalmat az evangéliumi életre. Az áldás értéke a fogadalmat tett szerzetesekre a Szentlélek ajándékával együtt még nyilvánvalóbbá teszi a pap szerepét a fogadalom szertartásában. Elsősorban az övé a fölszentelés feladata, és tevékenysége össze van kapcsolva Isten áldásosztó tevékenységével. Így a pap az áldás szolgáltatója, ő a fogadalmazók felé annak átadója és eszköze.

A pap személyében fut össze a Fej és a tagok valósága, vele egyezik az egyetlen spirituális papi minőségű részvétel.

Ezt mindig Krisztus végzi el, aki a papi minőség eredeti forrása, de a pap az, aki szentségileg láthatóvá teszi Krisztust, a Főt, összehasonlítja az egyház testével, aktívan kifejezheti saját papi létét.

Ebből következik, ha a fogadalom egy konkrét egyházi közösség cselekedete, elsősorban a helyi testvéri közösségből áll, akik az üdvösség kegyelmét ünneplik. A papban fel kell ismerni a hívek papi minőségű közösségének segítőjét (a keresztséghez és a bérmláshoz kapcsolva)

ugyanannak az ünneplő közösségnek, amely pedig neki biztosítja a papi szolgálatának kifejezési lehetőségét. A fogadalmazók a pap elnöki tisztségének kiváltságosai.

Már korábban szoltunk arról, hogy maga a fogadalom egyben magyarázata is egy sajátos liturgiai szolgálatnak, és annak a papi tette, aki meg van keresztelve és bérálva, és mégis a pap jelenlétében és az ő segítségével megy végbe.

6. A fogadalom és az Eucharisztia

A papon keresztül az Egyház az ígéretet, vagy fogadalmat hozzákapcsolja az eucharisztikus áldozathoz. A Szertartáskönyv különös figyelmet szentel ennek a szempontnak, előírva, hogy az „evangéliumi életre tett ígéret, vagy fogadalom szertartása” „szentmise keretében ünneplendő”, és ennek semmilyen más módozatát nem ismeri el.

A szentmise keretében a fogadalom szertartása a Ferences Világi Rendben az evangéliumi életre tett fogadalomnak a belső felajánló-fölszentelő dimenzióját jelenti.

A fogadalomban, amelyet a jelölt a testvéri közösség és az Egyház előtt tesz le, a fogadalmazó papi és áldozati valósága nyilvánul meg, aki az evangéliumi életre téve az ígéretet, önmagát teljes egészében Isten rendelkezésére bocsátja, saját testét (személyét) letéve Krisztus áldozatának oltárára, Isten számára kedves, szent áldozatként.

Ez a fogadalom és az Eucharisztia közötti bizalmas kapcsolatot nyilvánvalóvá teszi az, hogy párhuzamosan azzal, hogy a Krisztust képviselő pap feláldozza önmagát az Atyának, szentségileg jelen van az új fogadalmazók részéről is önmaguk feláldozása az Atyának. Ez az, amit a fogadalom szertartásáról írtunk, hiszen a fogadalom igen értékes az új fogadalmazó jövő életére nézve is, amely ebből a rituális szertartásból származik, mert ezzel egy liturgikus összefüggésben bensőleg is megjelölt keresztény létezésnek alapját képezi, és végérvényesen Isten állandó megdicsőítésére irányul.

A fogadalom valójában nem pillanatnyi cselekedet, és nincs is az élettől távol; valójában az életnek az elköteleződése az életért.

A fogadalom tette önmagában véve időben körülhatárolt, a létezését illetően új helyzetet teremt, a fogadalmast „állapotba” helyezi, amely állandó helyzet, amely a szertartásban gyökerező tettének fényében születhetett meg, bensőleg kapcsolódva az Eucharisztiahoz. Ebből az következik, hogy a fogadalom és az Eucharisztia kapcsolatának egész életén át kell élnie, amely teljes hitelességét akkor nyeri el, ha az Eucharisztia vezérli (ab Eucharistia ad Eucharistiam – az Eucharisztiaától az Eucharisztiaig). Ezért az evangéliumi életre tett ígéret, vagy fogadalom szertartásának bevezetéseként egy világi testvér, vagy maga a pap ezekkel, vagy hasonló szavakkal fordul a jelenlévő testvérekhez:

„Amikor a mai szentmisében Krisztus által hálát adunk az Atyának, ma új okunk is van köszönetre... Krisztus, aki meghívott minket követésére, s aki föláldozta magát Atyjának élő áldozatul a világ életéért, hív bennünket gyakran, de most különösen, hogy áldozatunkat egyesítsük az övével” (Szertartáskönyv, II, 24.).

Valójában az Eucharisztiaiban a már a fogadalomtétel pillanatában kijelentett állandó felajánlásnak szentségileg meg kell jelennie; és az Eucharisztiaiból kell származnia a fogadalmazók életében is Krisztus áldozata hatásának, amely megerősíti és megpecsételi az evangéliumi életre szóló elköteleződést, állandóan úgy, hogy a fogadalomtétel eseményéhez képest is a világi ferences élet egyre nagyobb fejlődési ritmust vegyen fel.

7. A keresztség és a fogadalom

Annak ellenére, hogy az Egyház cselekedete, a Ferences Világi Rendben az evangéliumi életre tett fogadalom eredménye az Egyházra is hat. A Regula az egyik leginkább teológiai tartalmú pontjában világosan kijelenti:

„A keresztség által, melyben meghaltak és feltámadtak Krisztussal, az Egyház élő tagjaivá lesznek, és fogadalmuk révén most még szorosabban kapcsolódnak hozzá. Krisztust életükkel és szavukkal hirdetve úgy járjanak az emberek között, mint küldetésének tanúi és eszközei” (Regula, 6. pont).

A Regula ennek az alapvető pontjából kiemelendő elem a keresztség és a fogadalom kapcsolata, amelyből az Egyházzal való ferences kapcsolatok következnek. Mind az Általános konstitúciók, mind, pedig a Szertartáskönyv utal erre a 'keresztség és fogadalom' közti kapcsolatra.

Az Általános konstitúciók 42,1 pontjában írva van:

„A fogadalomtétel az az ünnepélyes egyházi cselekmény, amellyel a jelölt a Krisztustól kapott hívásra emlékezve *megújítja keresztségi ígéreteit*, és nyilvánosan megerősíti egyéni elkötelezettségét, miszerint az Evangéliumot a világban Szent Ferenc példája nyomán és a Ferences Világi Rend Reguláját követve éli.”

A Szertartáskönyvben, amely gyakran visszatér a keresztség és fogadalom kapcsolatára, ez olvasható:

- „Sok férfi és nő... , sok egyházmegyes pap, akiket Isten hívott... megígéri, hogy Jézus Krisztust követi, s testvéri közösségben éli az Evangéliumot; ezért belép a Ferences Világi Rendbe. Így nyilvánvalóvá lesz bennük *a keresztség felbecsülhetetlen ajándéka, és mind teljesebb és termékenyebb módon válik tökéletessé*” (Előzetes tudnivalók 1.);
- „Az evangéliumi életre tett ígéret természete a következő: *a keresztség és bérmlás szentségének és ígéretének a megújítása*” (Előzetes tudnivalók 14 a);
- „Mi, az itt jelenlevő testvérek, kérjük, hogy beléphessünk a Ferences Világi Rendnek ebbe a testvéri közösségébe, hogy nagyobb buzgósággal és igyekvéssel élhessük a keresztségi kegyelemnek és megszentelődésünknek életét, és hogy kövessük Jézus Krisztust, Assisi Szent Ferenc tanítása és példája szerint” (Szertartáskönyv I, 12);
- „A keresztség által Isten népének tagjaivá lettetek, a bérmlásban a Szentlélek új ajándékával erőt nyertetek, hogy életetekkel, szavatokkal Krisztus tanúi legyetek; akarjátok-e magatokat az Egyháznak szorosabban elkötelezni: tevékenyen hozzájárulni állandó újjáépítéséhez, az emberek között végzett küldetéséhez” (Szertartáskönyv II, 29 c);
- „Én, N. N. mivel Isten megadta nekem ezt a kegyelmet, *megújítom keresztségi fogadalmamat* és magam Országának szolgálatára szentelem” (Szertartáskönyv II, 31).

Megállapíthatjuk, hogy a Ferences Világi Rend jogi és liturgikus szövegezései újra és újra előtérbe hozzák a ferences világiak lelke és szíve számára a keresztséget, hiszen az olyan kegyelem és felbecsülhetetlen ajándék, amely:

- főszentelést eredményez;
- szentségileg megjeleníti Krisztus húsvéti misztériumát, a halált, a feltámadást;
- Isten Egyházának, népének élő tagokat ad.

A Ferences Világi Rendhez való csatlakozás és maga a fogadalom befejezése: „hogy nagyobb buzgósággal és igyekvéssel élhessük a keresztségi kegyelemnek és megszentelődésünknek életét” (Szertartáskönyv I, 12).

Ezt a követelményt felállítva, a Szertartáskönyv erkölcsi szempontot tesz nyilvánvalóvá, amely, megtartva az egész értékét, mégsem elegendő ahhoz, hogy megfelelően kifejezze azt a belső kapcsolatot, amely a Ferences Világi Rendben a keresztség és a fogadalom között fennáll. Az elköteleződés és annak elvárása, hogy a keresztséget megéljük, amely magától értetődően minden kereszténynek a kötelessége, a világi ferences számára a fogadalom letétele után a liturgikus cselekmény és üdvözítő esemény eredményeként jelenik meg, ugyanerre a keresztségre támaszkodik.

Ennek következtében úgy tűnik, hogy - ugyan igaz, hogy „egyetlen” keresztség van,- és a fogadalom nem jelent új keresztséget, de ugyanígy igaz az is, hogy a fogadalom különleges hatást eredményez a keresztény természetfölötti szervezetében, amely a keresztség által született meg. A Szertartáskönyv a fogadalomnak a keresztségre tett speciális hatását világítja meg, miközben a *megújítani, megjeleníteni, megvalósítani* igéket használja.

7.1. A keresztség emlékezete

Valóban kijelenthetjük, hogy természeténél fogva a fogadalom „*a keresztség szentségének és ígéretének a megújítása*” és letételekor a jelölt kijelenti, hogy meg *kívánja újítani keresztségi ígéreteit*. Ez olyan, mintha meg akarná erősíteni, hogy a fogadalmon keresztül *fel akarja idézni* keresztségének szentségét és ígéretét. Ezért, teljes pontossággal a Ferences Világi Rendben a fogadalmat „a keresztség emlékezete”-ként határozták meg.

Mégis az „emlékezet” kifejezés nem a köznapi értelmében értendő, mely szerint „visszaemlékszünk valamire”, azaz a múltunkban történetekre vonatkoztatunk, hanem a Szentlélek erejével ma jelenlevővé és eredményessé lett. Ez az „emlékezet” bibliai értelme, így kell érteni, hogy a fogadalom *a keresztség élő emlékezete*. Ebben az értelemben „emlékezni” jelenti azt, hogy térjünk vissza a keresztséghez, és ugyanakkor megengedni, hogy a szentség, amelyből az új élet származik, megújítsa a jelenlegi életet. „Emlékezni” azt jelenti, hogy újra felfedezzük a keresztség értelmét, azt újra magunkévá tenni, „visszatenni a szívbe”, azaz, a keresztség valóságát és jelentőségét érdeklődésünk élő középpontjába helyezni.

7.2 A keresztség jelenvalóvá tétele

A fogadalom ennél fogva a keresztség szentségének különleges módon történő újra életre keltését, és annak új érvényességét jelenti. Valóban, a Szertartáskönyv Előzetes tudnivalók 1. pontjában „a keresztség felbecsülhetetlen ajándékaról” beszél, amely „*nyilvánvalóvá lesz* bennük és *mind teljesebb, és termékenyebb módon válik tökéletessé*”. Az itt használt nyelvezet nagyon hasonlít a II. Vatikáni Zsinat és az utána készített dokumentumokéhoz, beszélve a szerzetesek fogadalmáról: az „speciális áldozat, amelynek mély gyökerei vannak a keresztségi felajánlásban, csak annak tökéletesebb kifejezése” (PC 5a).

A keresztség *kifejeződése* és a keresztség *jelenvalóvá tétele* hasonló megfogalmazások, amelyekhez a *kinyilatkoztatás* gondolata is kapcsolódik. Következésképpen mind a papok fogadalma, mind a világi ferenceseké, nemcsak a keresztség epifániáját (megjelenését) jelentik, hanem *mind teljesebb és termékenyebb megnyilvánulása, vagy tökéletesebb kifejeződése*. A zsinat, a fogadalmasokról beszélve a *Lumen gentium*-ban, megerősíti, hogy a hívő „a keresztség által ugyan az ember meghalt a bűnnek és Istennek szentelt személy lett, de hogy a keresztségi kegyelem bőségebb gyümölcsét nyerhesse el, az evangéliumi tanácsok fogadalmával az Egyházban arra törekszik, hogy megszabaduljon az akadályoktól, melyek a szeretet buzgóságában és a tökéletes istentiszteletben visszatartatnák, és bensőségesebben szentelődik föl Isten szolgálatára”. (44a)

Kezdjük megérteni, hogy a fogadalom hogyan eredményez gyümölcsözést, a keresztség megerősítését és gazdagítását.

A fogadalom szertartásában a világi ferencesek sajátos elhivatása, megpecsételve a Szentlélek megerősítő cselekedetével, a keresztségnek az Egyház szervezetébe való beépülését gazdagítja, és megadja neki a teljességet, hogy tanúja legyen Krisztusnak és az egyházi szervezet építésének. Később a fogadalommal a keresztségben rejtőző lehetőségeket használják, és egyre inkább jelenvalóvá teszik, mert a fogadalom a keresztségre alapozódik, azt elmélyíti, felmutatja és továbbfejleszti, újdonságokat alapít, és a Szentlélek új kiadását eredményezi.

8. Kapcsolat az Egyházzal

A keresztséggel jön létre a keresztyén alapvető kapcsolata az Egyházzal, mert általa Krisztus teste népébe a fiak, akik vízből és Szentlélekből születnek, befogadást nyernek. A fogadalommal új kapcsolat jön létre az Egyházzal, vagy pontosabban az alapvető keresztségi kötelék, amelyet megújított és tökéletesített a bérálás, a fogadalom révén „erősebbé” és „szorosabbá” vált.

A Ferences Világi Rend Regulája így ír:

„A keresztség által, melyben meghaltak és feltámadtak Krisztussal, az Egyház élő tagjaivá lesznek, és *fogadalmuk révén most még szorosabban kapcsolódnak hozzá...*” (Regula, 6. pont)

A Szentartáskönyv mindezek visszhangjaként a fogadalmasoktól kérdezi:

„A keresztség által Isten népének tagjaivá lettetek, a bérálásban a Szentlélek új ajándékával erőt nyertetek, ... akarjátok-e magatokat az Egyháznak szorosabban elkötelezni...?” (Szentartáskönyv II, 29).

A fentiekben idézett szövegek arról tesznek tanúságot, hogy a fogadalom az Egyházzal új köteléket hoz létre; egyszerűen megállapíthatjuk, hogy a fogadalom a Ferences Világi Rendben a megkeresztelt-megbérált ember és az Egyház között fejleszti és erősíti a kapcsolatot. A megszövegezés nyelvezetéből következtethető a világi ferences fogadalmas és az Egyház közötti kapcsolat mélysége. Még akkor is, ha ez nem különbözik az egyszerű megkeresztelt-megbérált emberétől, mégis ez a kapcsolat sokkal erősebb és szorosabb (fortius et arctius). Ahogy már mondtuk, a fogadalom nem marad érintetlen a keresztséggel kapcsolatban; dolgozik rajta, és egyházi hatásokat eredményez, amelyek jellegéről sem a Regula, sem az Általános konstitúciók, sem pedig a Ferences Világi Rend Szentartáskönyve nem szolgál számunkra felvilágosítással.

9. A tanúk és az Egyház missziójának eszközei

A dokumentumokban láthatjuk elsősorban az Egyházzal való kapcsolatot, amely a fogadalomból következik, a világi ferencesek papi missziót látnak el:

- „A keresztség által, melyben meghaltak és feltámadtak Krisztussal, az Egyház élő tagjaivá lesznek, és fogadalmuk révén most még szorosabban kapcsolódnak hozzá. *Krisztust életükkel és szavukkal hirdetve úgy járjanak az emberek között, mint küldetésének tanúi és eszközei.*”

- ”Szent Ferenctől indítatva és *vele együtt az Egyház megújítására kaptak meghívást. Ezért elkötelezik magukat, hogy egységben élnek a pápával, a püspökökkel, a papokkal, a bizalom szellemétől áthatott olyan dialógusban, amely nyitva áll apostoli kezdeményezésekre*” (Regula, 6. pont).

Amit összefoglalóan ír le a Regula, az Általános konstitúciók, és a Szertartáskönyv továbbfejleszti, és bővebben kifejti. Ezek a dokumentumok egységéből a világi ferencesek küldetésének alapvető gondolatai emelkednek ki, amelyeknek a benső célja az *Egyház építése. Az építeni-felépítés* kifejezések különösen jelentősek ezekben a dokumentumokban, hiszen közvetlenül utalnak Ferenc küldetésére, melyet a San Damianó-i feszület bízott rá, és mely tipikusan ferences, és sajátosan egyházi jellegű. Ferenc és követői az Úrtól azt az ajándékot kapták, hogy beleszövődhessenek Isten népének élő szövetébe, annak érdekében, hogy felnővekedhessenek, és a világban „az üdvösség egyetemes szentségként” élhessenek. A világi ferencesek küldetését mégis nem a sajátos cselekedeteik határozzák meg, hanem a létformájuk.

„Az Egyháznak, mint szeretetközösségnek nyújtott legfőbb szolgálatuk a saját ferences és világi karizmájukhoz való hűség, valamint a komoly és nyitott testvéri kapcsolataik által tett tanúságtételük. *Az Egyházban erről a létformáról legyenek felismerhetőek, ebből fakad a küldetésük*” (Általános konstitúciók, 100,3).

A Regula, az Általános konstitúciók, és a Szertartáskönyv fontossága az, hogy hiteles egyházi élet iránti követelményt nyilvánvalóvá tegye, azzal az erős, és szoros köteléssel tegye ezt, amelyet a fogadalommal a világi ferencesek az Egyházzal kötöttek. Mindenekelőtt a kommunió kötelékét érinti ez. Ez az Egyház alapeleme, mely a mindennapok konkrét és létfontosságú szintjén nyilatkozik meg. A *tanúságtétel* feladata, amely a világi ferencesekre bízott, először a keresztséggel, majd a fogadalommal pontosan az Egyház bensőséges lényegéből következik, amely a hit és a szeretet kommuniója.

A tanúságtételt gyakran hangsúlyozzák a Regulában és az Általános konstitúciókban, ennek a Ferences Világi Rend fivéreinek és nővéreinek mind több lelkiismereti kérdést kell felvetnie, hiszen *létük az Egyházban kizárólag hiteles életükkel igazolható*. A bűnbánó testvérektől elvárják, hogy folyamatosan, az élet minden körülménye között Istenhez való hűségük bizonyosságát adják, hogy a világnak megmutassák a bennük élő reményt, egyértelműen tanúskodjanak hűségükről az Egyházhoz és a testvéri közösséghez, annak a szövetségnek értelmében, melyet a fogadalomtételük pillanatában kötöttek.

Tehát minden utalás arra a feladatra, hogy *Krisztust életükkel és szavukkal hirdelve úgy járjanak az emberek között, mint küldetésének tanúi és eszközei, hogy kifejezzék „kivételes apostolságukat”* „személyes tanúságtételük által, abban a környezetben, ahol élnek”, és *„Isten Országának építése szolgálatában, a földi valóságban”* mindezek a kifejezések a Regulában, az Általános konstitúciókban, és a Szertartáskönyvben megtalálhatók. A fentieket megfogadják, és a gyakorlati életben megvalósítják, a keresztyén tanúságtétel tartalmi gazdagságának teljes tudatában, amely az Úr követőinek „az” alapvető feladatuk.

II. Elköteleződés a fogadalom révén

10. Fölszentelés

A Ferences Világi Rend fogadalomtételének hivatalos szövege szerint:

„Én, N. N., mivel Isten megadta nekem ezt a kegyelmet, megújítom keresztségi fogadalmamat és *magam Országának szolgálatára szentelem.*” (Szerartáskönyv II, 31).

A Szerartáskönyv „Előzetes tudnivalók”-ban így nyilatkozik meg:

„Az evangéliumi életre tett ígéret természete a következő: a keresztség és bérmálás szentségének és ígéretének a megújítása. Vagyis a fogadalmas *Istennek szenteli magát*, mint Isten népének tagja. Ebből következik, hogy életét, melyet a világban él, Istenhez köti, egyesül üdvözítő akaratával, s erre *az életre Istentől nyer fölszentelést.*” (14 a).

Az idézett szövegekkel kapcsolatban a *fölszentelés* fogalmának sokértelműségét jegyezhetjük meg. Ahhoz, hogy láthassuk, az elnevezés lehetséges értelmezései közül a Ferences Világi Rend Szerartáskönyve egyet választott ki, amely az ember arra való elköteleződéséről szól, hogy Istennek áldozza önmagát. A Szerartáskönyv a *fölszentelni* igét használja, a *devovere* értelemben, azaz följánl, fenntart valaki számára, alkalmassá, tesz, Istennek szánja, egy tárgy vagy személy kizárólagos szolgálatára. Magától értetődő, hogy a Ferences Világi Rend Szerartáskönyvének sajátos szövegkörnyezetében személyekről van szó, akik mindennek következtében teljes szabadságukban és teljesen tudatosan följánlani és átadni akarják magukat Istennek.

Ebből a szempontból nézve a fogadalom olyan cselekedet, amikor valaki Isten kezébe adja magát (*mancipare = manus capere*) és hagyja magát úgy megragadni, hogy a fogadalomtétel időpontjától kezdve ez a személy nem tartozik már önmagához, hanem önmagát teljesen megragadottnak ismeri el, olyannak, mint aki totális módon, feltétel nélkül Isten szolgálatára van kisajátítva. A fogadalom révén a személy Isten tulajdona, ezért „fölszentelt”.

Valójában a *consecrare* (fölszentelni) ige, és annak megfelelő *consecratio* (fölszentelés) főnév, pontosan leírják azt a cselekedetet, amellyel Isten birtokba veszi a személyt (aki feljogosítva a kegyelem ezen ajándékával, amellyel gyönyörködteti, teljesen átadja önmagát Neki) rátéve pecsétjét, kizárólagos tulajdonává teszi.

Önmagában a fölszentelés értéke a fönről lefelé ereszkedő dimenziójában van: az ember meg van szentelve, Istentől kapja a fölszentelést, aki magához vonzza, bensőleg átformálja, hogy egy felsőbb valóság követelményeinek megfelelően legyen képes élni.

A Ferences Világi Rend Szerartáskönyvében jelen van ez a szempont (az első részben láttuk, amikor a fogadalomról, mint a Szentlélek ajándékáról beszéltünk), de a *consecrare* (fölszentelni) ige, és annak megfelelő *consecratio* (fölszentelés) főnév a *devovere* (följánlani, föláldozni) értelemben használva. Ugyanezt emeli ki a Szerartáskönyv, hogy a fogadalom a Ferences Világi Rendben magában foglalja önmagunk feláldozását egy meghatározott feladatra, vagy szándékra, önmagunkat teljesen elmerülni hagyva abban.

Természetesen a szándék, vagy terv, amelynek teljesen föláldozzuk magunkat a fogadalommal az FVR-ben, az Isten terve, és az ebből a fölszentelésből eredő következmények, amelyek pontosan Istennel való uniót érintik, a vonzást az üdvözítő tervéhez, és Országának szolgálatát a világban élve, a világ érdekében.

A Szerartáskönyv javaslatai természetesen a Regulában és az Általános konstitúciókban részletezett életterven belül maradnak, amely arra az elköteleződésére összpontosít, hogy megmaradva világinak, Szent Ferenc szellemében élje az Evangéliumot az egész életen át.

11. Fogadalom, szándék, ígéret

Most arra a kérdésre térünk rá, hogy mi a *fogadalom*, és a *szándék* fogalom, és az *evangéliumi életre tett ígéret* kifejezés jelentése a Ferences Világi Rend Regulájában, az Általános konstitúcióiban és a Szertartáskönyvében, hogy megmutassuk azt az elköteleződést, amit a világi ferencesek a fogadalom letételével elvállalnak.

11.1 Fogadalom (Profession)

Az olasz nyelvben a *profession* szó a latin *professio* szónak megfelelő főnév, a *profiteor* igéből származtatható, amely a *pro* és *fateor* részből áll.

A *profiteor* benső tartalma: nagy hangon mondani, nyilvánosan, közhírré tesz, nyilatkozatot tesz, de ugyanakkor megengedni, elköteleződni, megígérni valamit valakinek.

Az ünnepélyes és a nyilvános egyformán jellemző a főnévre, és ebből következik, hogy a fogadalom mindenekelőtt úgy érthető, mint valaminek a nyilvános kinyilatkoztatása, különösen: egy gondolaté, egy véleményé, egy érzésé, vagy egy valláshoz való tartozásé, egy ideológia irányzaté stb.

A *Profession de foi* hitvallás /szó szerint: hitfogadalom/ annak kinyilatkoztatása, (a katolikus vallásban a Hiszekegy, vagy az Apostoli hitvallás, vagy a Nicea-konstantinápolyi hitvallás), hogy egy személy, vagy közösség egy meghatározott egyházhoz tartozik, ennek kiterjesztéseként, pedig tanúság a saját politikai, erkölcsi, művészeti stb. meggyőződéséről.

A *Profession* második értelme a szakma, amely folyamatos, jövedelmező szellemi, vagy fizikai munkához kapcsolódik. Szélesebb értelemben a *Profession* minden szokásos munkát jelent, a különböző tevékenységeket és foglalatosságokat, míg szorosabb értelemben olyan szellemi tevékenységet jelöl, amely különösebb jogosítványhoz, vagy diplomához van kötve.

A *Profession* speciális értelmezése érdekel minket leginkább, amelyet a vallásos életben találunk meg. Ezen a szinten a *Profession* fogadalom, olyan cselekedetet jelöl, amely során a keresztény nyilvánosan és végérvényesen kijelenti a tökéletesedés állapotában, teljes egyetértésben az evangéliumi tanácsokkal, amelyet követni akar, a tisztaság, szegénység, engedelmesség (*a fogadalomtétel*) három fogadalmának betartását, amikor egy szerzetesrend, vagy kongregáció tagjává válik. A régi monasztikus irodalomban a *professio* kifejezést a különböző „élethelyzetekre”, és a keresztények különböző kategóriáira alkalmazták, akár főlshenteltek voltak, akár nem.

A *professio* kifejezés „a nyilvános bűnbánók létre” használatos, amely nemcsak a Bűnbánók Rendjére érvényes elnevezés.

11.2 Szándék (Propositio)

Irodalmilag ez azt jelenti, hogy „aki előre van téve”. Valóban a latin *pro-ponere* ige, amelyből a *propositio* szó származik, az első helyre tenni, előretenni jelentésnek felel meg.

Általánosságban a *propositio* szón a valami megtételére felszabadított akaratot értjük, és hogy meghatározott módon viselkedünk. Általánosabb értelmében a *propositio* szó megfelel az akarat, szándék, tervezet, terv értelemnek. A Biblia latin változataiban az üdvösség terve *propositum* (szándék, tervezet) alapján készül. A korai szerzetesség idején *propositum* volt az, amely segítségével szilárd döntést hoz, hogy egy meghatározott élethez alkalmazkodják, és abban megmaradjon. A középkorban a következő kifejezéseket is használták: *regulare propositum*, *Propositum sacrae religionis*, *propositum monachorum* stb.

Akár egyedül alkalmazták, akár más jelzőkkel együtt, a *propositum* a középkorban még azt jelentette, hogy valaki föl akarja ajánlani magát egyházi életre, és ugyanez található sok, a bűnbánók rendjére utaló dokumentumban.

A *propositum* főnév megmutatja azt a szempontot, amelyre a hangsúly tevődik, hogy ismerjük az emberi szabadság elhatározását, anélkül, hogy egyáltalán elhanyagolnánk Isten részéről való meghívás szempontját.

11.3 Ígéret (Promesse)

A latin *promittere* igének önmagában előretolni, kitolni jelentése van. Tehát a menni, kimenni műveltető formáját jelzi, valamint elterjeszt, elhitet jelentése is van.

A fenti megfelel a reménykedni igének, és abból következik az ígérni, elköteleződni valami iránt, biztosítani, garantálni, feláldozni magát, letenni egy fogadalmat stb. Ma az ígéret általában szabad akaratból tett, szóbeli elköteleződést jelent, lehet az is, hogy jogi úton, tanúk részvételével köteleződik el az ember, hogy tegyen, vagy mondjon valamit.

A Szentírás gyakran beszél *ígéretekről* az emberi ígéreteken felül *Isten ígéletéről* is, amely Jézus Krisztusban nyert beteljesedést. Bibliái távlatokból az ígéret szó Isten teljes függetlenségét hangsúlyozza, amellyel kiválasztotta népét, Jézus Krisztusban való hit eszközéül, őket életre keltette, megadta nekik a Szentlelket stb., szemben azokkal, akik mindezt a törvény segítségével hitték elérni; Jézus szolgálata pontosan Isten ígéletének beteljesítése volt.

A vallástörténetben az ígéret kifejezést többször használták azoknak az elköteleződésére, akik a monasztikus és egyházi elköteleződést választották.

A bencések regulájában például a *promissio* főnév és a *promittere* ige a szerzetesek végső elköteleződését jelenti, amelyet napjainkban „fogadalom” és „az örökfogadalom” szóval fejeznek ki.

Szent Ferenc és Szent Klára is ugyanezt a jelentést tulajdonították a *promittere* (megfogadni) igének. Ferenc írásaiban sohasem található a megfogadni szó, sem a fogadalom főnév; hanem alávetni akaratunkat az Evangéliumnak, a Regulának, a szegénységnek, abban az értelemben, ahol az engedelmség, szegénység és Evangélium tárgya az ígéletnek. Ugyanezt meg lehet találni Szent Kláránál is, de Szent Ferencnél eltérően írásaiban a fogadalom szó is előfordul.

A mostani távlatból az ígérekhez kapcsolódó értékek szempontjából más a helyzet. Napjainkban különbséget tesznek az ígéret és a fogadalom között, még akkor is, ha az ígéret az evangélium követéséről szól, ugyanúgy, mint a fogadalom. Az ígéret kevésbé jelentős; elsősorban kevésbé Istennek, inkább intézménynek tett ígéletként értelmezik, így nem következik be a fölszentelés; inkább a *hűség* erényéhez kapcsolódik, és nem a *valláshoz*.

Természetesen, nincs egyértelműség ennek a megítélésében sem, annak ellenére, hogy általában a fogadalom és az ígéret közötti különbséget jogi értékkülönbségként általában elfogadják. Valójában milyen értelme lehet azoknak az ígéreknek, amelyeket embereknek, és nem Istennek teszünk, különösen, ha ezek az evangéliumi életre vonatkoznak? A tisztaság, szegénység és engedelmség ígérete nem az emberi érdekekben rejtőzik, hanem mindig alá van rendelve Istennek, *Istenért* történik, és így mindig „hitbéli”; betartásuk megköveteli nemcsak az emberek felé, hanem Isten felé is a hűségben való elköteleződést, ezért van az, hogy mindig a *hitben való hűségről* beszélhetünk.

Ezért a II. Vatikáni Zsinat módosította a terminológiát. A Lumen Gentiumban „természetükben egymással megegyező fogadalmak és más megszentelt kötelek” (LG 44) olvasható, a „megszentelt kötelek” kifejezés magában foglalja a világi intézményekben tett ígéreteket is.

12. A fogadalom értéke a FVR-ben

Összefoglalva: az ígéret, a szándék és mindenekelőtt a fogadalom szavakat rendszerint a Krisztushívők elkötelezettségére használják, akik egy megszentelt élet intézményében, Isten és az Egyház előtt az engedelmességre, a szegénységre és a tisztaságra tesznek fogadalmat az illetékes egyházi hatóság kánoni megerősítésével (CEC, can. 573,1-2). A szerzetesi élet közegében tehát ennek az elköteleződésnek az érzete/értelme közel van a világiakéhoz, akik ugyanazokat az elnevezéseket használják a Ferences Világi Rendben a jelenlegi jogi és liturgikus forrásokban.

A Ferences Világi Rend Regulájában, Általános konstitúcióiban, és Szerartáskönyvében ugyanezek a kifejezésekkel jelölik a laikusok (családos, vagy egyedülálló) elköteleződését és az egyházmegyes papságét, hogy Isten és az Egyház előtt megtartják az evangéliumot, Szent Ferenc példáját követve. Fogadalmával sem egyik, sem másik általában nem kötelezi magát az engedelmességre, a tisztaságra és a szegénységre, továbbra is a szokásos világi feltételeiknek megfelelően akarnak élni.

A Regula, az Általános konstitúciók, és a Szerartáskönyv nyelvezte és az a valóság, amit kifejez, nem jelent újdonságot. Amióta csak létezik, azóta a Ferences Világi Rendben ugyanez a jogi szabályozás, és minden erre vonatkozó forrás az ígéret, szándék és fogadalom szavakat használja. A Memoriale Propositi többször is használja az ígéret, megígérni szót. A fogadalom kifejezés a Supra Montem második fejezetének címében megtalálható, de ugyanennek a fejezetnek a megszövegezése visszatér a Memoriale Propositi-éhoz. Mégis, ugyanúgy, mint a Supra Montem-ben, az ígéretet valódi fogadalomként határozzák meg, amellyel a vizsga, a beöltözés és próbaév után, felvételre kerülhet a rendbe. A bevezető négy elem a Memoriale-ban legalább 1228 óta megtalálható, és a XIII. századi ferences bűnbánók minden egyes regulájában olvasható a különböző helyzeteknek megfelelő változatokban. Ez az eljárás mód a testvéri közösség jelöltjei tekintetében nem volt kizárólag a ferences bűnbánókra jellemző; ugyanezt mutatja az idők gondolkodásmódja, és az egyházi jogalkotás is minden "egyházi" személlyel kapcsolatban ezt tekintette érvényesnek.

A próbaév végén, az ígéret jelentette a végleges, kánoni (törvényes) belépést a testvéri közösségbe, amelyet nem lehetett már elhagyni, csak akkor, ha elfogadott „egyházi” rendbe lépett át. Ez az előírás ennek az időszaknak minden egyházi jogalkotásában szerepel, és nemcsak az adott intézmény regulája iránti megbecsülést jelöli, hanem az életforma iránt is, amelyet a regula segítségével élnek. Az ígéret-fogadalom elköteleződése valójában nem változtatható, csak akkor, ha az elmélyülés erősödik, és magasabb szerzetesi fokra lép.

Szükségesnek tűnik, hogy a harmadik rendi ferencesek kezdetleges jogalkotását kivéve, a bűnbánó fivérek és nővérek fogadalmának elemeit összefoglaljuk.

Magában foglalja tehát:

- a) Isten előtti kötelezettségvállalást;
- b) elköteleződést, egy életforma vagy regula betartására;
- c) végérvényes betagozódást a Rendbe.

Ugyanezek az elemek alkotják a klerikusok fogadalmát, és ennek segítségével felismerhetjük, hogy a ferences világi bűnbánók életföjlajánlása (*propositum vitae*), vagy az ígérete (*promissio*) megfelel egy egyházi fogadalomnak. Ebből levezethető, hogy a szó szoros értelmében nem beszélhetünk egyházi rendről, mégis a „Rend” minősítés teljesen illik a Ferences Világi Rendre.

Míg egyrészt nem szükségeltetik sem a közös élet, sem a szerzetesi fogalom, másrészt ugyanennek a „Bűnbánók Rendjé”-nek reguláját a Szentszék hagyta jóvá, és noviciátusa van és visszafordíthatatlan a hivatása: ez tehát széles értelemben egyházi rend, vagy világi rend. Ennek következtében a ferences bűnbánók nem „laikusok”, vagy egyszerű hívők, hanem gyakorlatilag „világi egyháziak”, és mint ilyenek, az egyházi létformához tartoznak. Tény az, hogy a „laikus” ellentéte a „klerikusnak”, ugyanúgy, mint a „világi” ellentéte a „szerzetesnek”. Világi az, aki a világban él (saeculum), akár laikus, pap, vagy barát. Ezzel szemben a „szerzetes” az, aki monostorban él, vagy egy kolostorban, zárdában, vagy akármilyen formája is van, egy közösségben, amely egy templomhoz tartozik; a „szerzetes” a maga részéről lehet kizárólag szerzetes, de lehet ezenfelül pap is.

A századok folyamán a Ferences Világi Rend nemcsak a kezdetleges jogalkotás terminológiáját tartotta fenn (ígéret, ígérni), hanem egyre inkább előtérbe helyezte a fogalom szót a jóváhagyott regula alapján „elköteleződés az evangéliumi életre” jelölésére.

Fentiekből levezethető, hogy az eredeti erős hit, amely szerint a bűnbánó fivérek és nővérek ígérete önmagában is valódi fogadalmat jelent, végigkísérte a Ferences Világi Rend öntudatát. Ez a tudat nemcsak változatlan maradt, hanem a legteljesebb érvényességgel és világossággal erősített meg VI. Pál Regulájában, és az azt követő Általános konstitúciókban, amelyet a Megszentelt Élet Intézményeinek és az Apostoli Élet Társaságainak Kongregációja hagyott jóvá, a Szertartáskönyvet pedig, a Szentségi és Istentiszteleti Kongregáció fogadta el.

Ennek eredményeképpen megállapíthatjuk, hogy a fogalom kifejezést nem lehet egyértelmű módon, kizárólag a szerzetesek fogadalmaként felfogni. Még kevésbé a fogalom tartalmát. Úgy is vehetjük, hogy a szerzetesek fogadalma *analogatum princeps* és a többi fogadalom, ideértve a világi ferencesekét is, *analogata secunda*. Egy dolog valóban nyilvánvaló, hogy akár a *fogadalom, ígéret, szándék* kifejezéseket nézzük, akár a laikusok mozgalmának történetét, így a világi ferenceséget is, hogy a fogadalomba nem tartozik bele *sic et simpliciter* az engedelmesség, a szegénység és a tisztaság szerzetesi fogadalma. A fogadalom itt szélesebb értelmű, részletesen kifejtendő kategóriát igényel. Egyszóval a fogadalom nem létezik, de létezik a fogadalom egy speciális egyházi intézményben, amely valóban „egyházi” a Megszentelt Élet Intézménye, vagy világi, vagy laikus. Így a fogadalom tekintélye a Ferences Világi Rendben egy égi és egyházi elköteleződésnek felel meg, Istennel és az Egyházzal kötött szerződésben, és nem lehet alsóbbrendűként kezelni, mint a „szerzetesekét”, feltéve, hogy világosan látjuk, hogy a két fogadalom tartalmában különbözik egymástól. A fogadalom eredete és motivációja kizárólag az isteni kegyelem sokszoros tevékenységében, és a karizmák különbözőségében található fel.

Más oldalról az Egyház, apostoli tekintélyével jóváhagyva azt az alapvető jogalkotást, amit a Ferences Harmadik Rend az évszázadok folyamán kialakított, mindig elismerte és értékelte a Ferences Világi Rendnek a fogadalmával kapcsolatos öntudatát. A Ferences Világi Rend „laikus rend, valóságos rend, *Ordo veri nominis*”, amely „egy keresztény, egységes tökéletesedési iskolát” foglal magába, pontosan úgy, mint a többi egyházi intézmény. Ebben „a valóságos rendben” „valóságos fogadalmat” tesznek le, amely a tartalmát tekintve (szerzetesi fogadalom), különbözik a szűken értelmezett egyházi intézményekben letett fogadalmaktól, mégis hasonló a méltósága.

13. Az evangéliumi életre tett ígéret

Az eddig áttekintett kifejezések személyes szempontot is megvilágítanak: a fogadalom olyan

cselekmény, amely a személyiséget teljességében érinti minden adottságában és tulajdonságában. Ez szükségszerűen és azonnal visszautal az emberi akarathoz, mert a fogadalom, vagy az ígéret, vagy a szándék magukban foglalnak egy meghatározottságot, egy erős elhatározást és egy elköteleződést. Így a fogadalom első meghatározása a következő lehetne: személyes elköteleződés. A Ferences Világi Rend Regulájának, az Általános konstitúciónak és a Szertartáskönyvének a szövegezése folyamatosan utalnak erre az elköteleződésre.

Elejétől fogva a Regula a „Úgy mutatkozik be, mint egy, az egész világon elterjedt, szervezett katolikus testvéri közösség, amely nyitva áll minden keresztény előtt. Ennek a Rendnek testvérei és nővérei a Szentlélektől indítva saját világi állapotukban akarják megvalósítani a szeretet tökéletességét, és *fogadalommal kötelezik el magukat arra, hogy az evangélium szerint éljenek* Szent Ferenc példájára és az Egyház által elismert regula segítségével.

Ennek következtében, a Regula, majd az Általános konstitúciók többször visszatérnek erre az elvre, mely bemutatja, hogy a fogadalom cselekményében kinyilatkoztatott és felvállalt elköteleződés *életre szóló elköteleződést* jelent, az egész létezését érintő, konkrét; az ember teljes létezésére és tevékenységére vonatkozik, nem korlátozódik egy különleges pillanatra, mert itt az *élet teljes elköteleződéséről* van szó *az evangélium irányában*. Ezentúl, a fogadalom óta, a világi ferences életét az evangélium bensőleg határozza meg, és elköteleződik az evangélium szabályainak betartására: a fogadalom magában foglalja, hogy „az evangélium szerint akar élni” (Szertartáskönyv, 14.b)

14. Szent Ferenc példájára

A Ferences Világi Rendben a fogadalomra jellemző második elem, az a kötelező utalás Szent Ferencre. Tény, hogy azt ígérjük, hogy az Evangélium szerint élünk Szent Ferenc példájára, a Regulában összegyűjtött iránymutatásai szerint.

A fentiek alapján nem véletlenül törekszünk annak hangsúlyozására, hogy a világi ferencesek az Evangélium szerint éljenek Szent Ferenc példájára és az Egyház által elismert Regula segítségével (Regula 2; Általános konstitúciók 1,3; 8,1).

A Ferences Világi Rendben a fogadalomnak tehát ez a benső megjelenési formája. Itt egy kör négyzögesítése, avagy egy különleges szemléletmód előtt állunk, ahonnan látható, hogy a világi ferencesek élete az evangéliumon alapszik, amelyet Assisi Szent Ferenc inspirációja és gyakorlata alapján megtérésétől kezdve életének és cselekedeteinek normájaként állított maga elé.

Mégis szükséges pontosítanunk, hogy Szent Ferenc szándéka valójában az volt, hogy visszatérjen Jézus evangéliumához. Tehát minden ferences hivatás *evangéliumi-ferences hivatás*, nem azért, mert Ferenc tapasztalatával az Evangélium helyébe lépni szándékozik, hanem azért, mert elmékedésének és szemlélődésének lényege, hogy megvilágítsa, átlátszóvá tegye azt. A ferencesek számára az a lényeg, hogy utánozzák Ferencet, és úgy, mint ő, ne ismerjenek más regulát, sem más életet, mint Jézus Evangéliumát, mert a hivatásunk eredeténél ott van Ferenc elmékedése és szemlélődése. Az Evangélium ferences elmékedése és szemlélődése (méditation) kiterjed a Ferences Világi Rend Regulájára is „erre a Regulára” (és nem egy másikra), addig, amíg „az Egyház által elismert” marad. Ez a felső elismerés által az Egyház magáénak vallja a Ferences Világi Rendnek ezt a Reguláját (a Regula az Egyház tulajdona; Res Ecclesiae) és tekintélyével javasolja is azt a világi ferenceseknek. Az Egyház így annyit tesz, hogy a világi ferenceseknek átadja az üdvösség evangéliumi hírét, és javasolja a Szentírást, amely a hívők számára lélek és élet.

Mégis, azok számára, akik leteszik a fogadalmat a Ferences Világi Rendben, azért, hogy „saját világi állapotukban akarják megvalósítani a szeretet tökéletességét” (Regula 2.), a Ferencre, a Regulára és az Általános konstitúciókra való hivatkozás nem szabad választás kérdése, hanem szabályozó és irányadó. Természetesen mindez a ferences hivatás megélésének és megértésének módjától függ. A valódi hivatás az, amely átjárja a személyiség teljes létét, ami lényegévé válik ugyanennek a személyes létnek, olyan szinten, hogy az egyén nem képes önmagáról gondolkodni, és önmagát meghatározni, hacsak nem, mint meghívásáról, ebben az esetben, mint meghívásáról az evangéliumi-ferences életbe.

A Regula és az Általános konstitúciók tehát nem a világi ferencesektől külső idegen valóságként jelennek meg, hanem az evangéliumtól függően magát a ferences világiak életét alkotják.

Így inkább nem a Reguláról, hanem az „életről” kellene beszélni, Szent Ferenc gondolkodásmódjának teljessége szerint az élet az, hogy megtartsuk a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumát. Társai és követői számára, akár egyháziak, vagy világiak voltak, Ferenc nem akart gyakorlati normákat felállítani, hanem egyszerűen olyan életet javasolt nekik, amely közvetlenül következik az evangéliumból. Ennek következtében írásaiban nem mint reguláról vagyis életszabályokról, hanem Ferenc „életről” beszél. („Ez a Jézus Krisztus evangéliuma szerinti élet, amelynek megerősítését Ince pápa Úrtól Ferenc testvér kérte” (ld. Rb; FF 75).

Ferenc számára az életszabályok, a Regula kizárólag azt jelenti, hogy éljük és megtartsuk szó szerint és tökéletesen az evangéliumot. Ebből következnek az FVR Regulájában leírtak: „A világi ferencesek regulája és élete ez: megtartani a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumát, követve Assisi Szent Ferenc példáját” (Regula 4.).

Összefoglalva, a fogadalom a Ferences Világi Rendben addig, amíg Szent Ferenc példájára, az evangéliumi életre tett ígéretet jelent, kifejezésre akarja juttatni azt a radikális, ragyogó és boldog magatartást, amellyel Ferenc hallgatja az evangéliumot és elkötelezi magát, hogy élje is azt.

15. Az evangéliumi élet Krisztus követésében

A Ferences Világi Rend Szertartáskönyvének „Előzetes tudnivalók” c. része a következő kijelentéssel kezdődik:

„Sok férfi és nő, házas és nem házas, sok egyházmegyés pap, akiket Isten hívott... hogy követve Assisi Ferenc példáját és életmódját..., megígéri, hogy Jézus Krisztust követi, s testvéri közösségben éli az Evangéliumot; ezért belép a Ferences Világi Rendbe.” (Előzetes tudnivalók 1).

A Szertartáskönyv összekapcsolja Krisztus követését (sequela Christi) és az evangéliumi életet, mert az evangélium megtartása pontosan Krisztus követése. Tény, hogy ez Szent Ferenc karizmatikus felismerése: számára Krisztus követése az evangéliumi tanácsok betartásától függ. Ferenc ismeri Krisztust; az evangéliumon keresztül személyes tapasztalata van Róla, ugyanúgy, mint az Egyháznak, amely a Szentlélek vezetésével felismeri Krisztust az evangéliumban és művét, és beszédeit hittel fogadja.

Az evangélium maga is elmélkedés és szemlélődés, pontosabban szent meditáció, mert Krisztus jelenlétét adja számunkra. A II. Vatikáni Zsinat tanítását több évszázaddal megelőzve, Ferenc az evangéliumban Jézus Krisztus jelenlétét érzi. Nagyon élő tapasztalata van arról, hogy az Úr közvetlenül beszél hozzá, a tér és idő korlátaitól függetlenül, a bibliai szövegen keresztül. Ebben úgy látja, mintha az Ige Megtestesülésének folytatása lenne, amely

számára Isten akaratát és az isteni igazságot közvetíti. Ennek következtében Ferenc számára az evangélium igazsága nem egy dolog, amit ismerni kell, hanem *élő, követendő személy*, ezzel a személlyel, Krisztussal együtt élni való élet. Pontosan ezért, a testvériséget felállítva, egyáltalán nem akart a többiek számára követendő szabályokat felállítani. Elfogadva az evangéliumot Ferenc magát Krisztus személyét fogadja be, aki beszél hozzá, és meghívja, hogy mindenben kövesse. A sequela (Krisztus követésének) értelme így kézzelfoghatóvá válik Ferenc számára, ami azt jelenti, hogy:

- kövesse *Krisztus szegénységét*;
- kövesse *Krisztus alázatosságát*;
- kövesse *Krisztus életét*;
- kövesse *Krisztus utasításait*;
- kövesse *Krisztus tanítását*;
- kövesse *Krisztus akaratát*;
- kövesse *Krisztus jóságát*;
- kövesse *a Szentírás szellemét*;
- kövesse *a jó pásztort*;
- kövesse *Krisztus nyomát*.

Ez az utóbbi kifejezés különleges jelentőségű Ferenc számára. Szent Péter első levelében találta ezt, de az apostoltól Ferenc elsősorban *Krisztus nyoma követésének* sürgősségét jegyezte meg, mert „példát hagyva nektek Krisztus is szenvedett értetek, hogy az ő nyomdokait kövessétek.”

A sequela (Krisztus követésének) értelme Jézus életének igazi eseményére összpontosul: az Úr Szolgájának szenvedésére és halálára, aki igazságtalanul szenvedett a világ megváltásáért. Krisztus követése sem Péter számára, sem Ferenc számára nem jelenti azt, hogy az Úr földi életének tetteit és viselkedését utánozzák, hanem inkább az egész életüket az evangéliumi követelmények egészére alapozzák, Isten tetteiben osztozva és utánozva Őt, aki megalázta magát a kereszthalálra a világ megváltásáért.

16. Krisztus követése a hasonulásért

Az Úr Jézust véve saját élete tökéletes példájául, mindig Krisztus képének tükrében nézve magát, Ferenc olyan nagy hasonlóságra jutott, hogy mindenki szemében „új Ádámként” jelent meg; az emberek úgy üdvözölték, mint egy „új embert, aki a másvilágról jött”. (1 Cel 36; FF 383).

Szent Ferenc első életrajzírói gyakran olyan kifejezéseket használnak, amelyek utalnak a viselkedésmódra, melyet Krisztus nyomában és utánzásában kialakítandónak tartott, egy olyan viselkedésmódra, amelynek lenyomatát Ferenc önmagában és testvéreiben is szeretne volna meglátni. A következő kifejezésekhez folyamodtak: *átváltozni, átalakulni, újjáalakulni, alakítani*, a formálni, formálódni, nevelni, nevelődni értelmében. De a leggyakrabban használt kifejezés az *átalakulás* Krisztusba „mindenben” (Fioretti XIII; FF 1841), különösen a szenvedésben, a Passióban.

Ferencnek uralkodó gondolata, tüzes vágya, állandó szándéka volt az *önátalakulás, mely nagyon törekszik a hasonulásra*. A szeretettel történő Krisztus követése (sequela) nem ismer más célt, csak a „Krisztussá válást” amely beteljesedik *a szerető átalakulásakor a szeretett képmásává*. (LM XIII, 2; FF 1224). Hasonlóan a Jézus és Ferenc közötti találkozásokhoz! „A legbensőségesebben összeforrott Jézussal; szüntelenül Jézust hordozta szívében, Jézust hordozta ajkán, Jézust hordozta fülében, Jézust hordozta szemében, Jézust hordozta kezében, Jézust hordozta minden porcikájában. Ó, hányszor, de hányszor megtörtént, hogy mialatt

ebédnél ült, Jézus nevének hallatára, kiejtésére vagy csak gondolatára egészen megfeledkezett az evésről!" (1Cel 115; FF 522).

Így történt, hogy Ferenc elérte Krisztussá való teljes átalakulását. Maga adott teljesen számot erről, hogy egy napon kijelenthette egyik társának, aki a Szentírás olvasására buzdította: „Én azonban már olvastam belőle annyit, amennyi elmélkedésre és szemlélődésre untig elegendő; fiam, nincsen szükségem többre: *tudom, hogy a szegény Krisztus megfeszítettett.*" (2Cel 105; FF 692).

Ez Krisztus misztériumának gyakorlati tudása, bensőséges együtt szenvedés, amely a szeretetből következik, és amely a legmagasabb tetőpontját az alvernai tapasztalatban érte el. Ennek következtében „valóban a szeplőtelen Bárány keresztjének és szenvedésének képe ismétlődött meg benne, aki lemosta a világ bűneit. Úgy tűnt, mintha csak az imént emelték volna le a keresztről: keze és lába szegekkel átluggatottnak, jobb oldala, pedig lándzsával általvertnek látszott" (1Cel 112; FF 516).

17. Krisztus, az élet könyve

A Ferences Világi Rend Regulájának megszövegezése az előbbi meggondolások tükrében magától értetődik, amikor megerősíti, hogy Assisi Szent Ferenc „Krisztust választotta az Istennel és az emberekkel való életének inspirálójául". Ez intés azoknak, akik fogadalmat tesznek a Ferences Világi Rendben anélkül, hogy sokat felfognának ebből.

A Regula csodálatos krisztológiai kiáltványt is közzétesz, amely megvilágítja azok útját, akik a fogadalom révén elkötelezik magukat az evangélium megtartására, hogy kövessék, és állandó élő kapcsolatban legyenek Jézussal, aki panaszkodás nélkül, önként kiszolgáltatta magát a halálnak, és miután kiállta a szenvedéseket, belépett az Atya dicsőségébe. Valóban „Krisztus - az Atya szeretetének ajándéka - az Út, mely az Atyához vezet, ő az igazság, melybe a Szentlélek vezet be minket, ő maga az élet, s ő azért jött, hogy ezt az életet bőven adja" (Regula 4,b).

Ez a Regula elején található csodálatos kijelentés, a világi fivérekből és nővérekből „az Atya szeretetének ajándéka" iránt szeretetteljes szemlélődést kell, hogy felszítson, a tekintetüket állhatatosan Jézusra kell, hogy irányítsa, saját létük állandó igazolását kell, hogy kijelölje az iránt, aki az Út, az Igazság és az Élet.

A világi ferencesek számára, ugyanúgy, mint Ferenc számára, Krisztus követése az iránta való szeretetből születik meg, egy tökéletes és radikális szeretetből, amely a szeretett személy utánzásából az egyesülésig terjed, s így a szeretett személlyé formál át. A Regula pontosan ezt a tervet javasolja, amikor a 10. pontban kijelenti:

„Jézus megváltó engedelmségével egységben, aki akaratát Atyja kezébe helyezte, hűségesen töltsék be állapotuknak megfelelő kötelességeiket az élet különböző körülményei között. Kövessék a szegény és keresztrefeszített Krisztust, tanúságot téve róla még a nehézségek és üldözések közepette is."

Az Általános konstitúciókban a Regula visszhangzik, visszatérve a krisztológiai és húsvéti kiáltványra, megjelenítve a bonaventurái gondolatot, hogy Krisztus az élet „könyve".

A Ferences Világi rendi fogadalommal elkötelezzük magunkat, hogy Krisztus iskolájába járjunk, aki „a bölcsesség könyve, melybe az Atya belül ír attól a perctől kezdve, hogy ő a mindenható Isten műve és képmása, és amelyre kívül ír, amikor emberré lett." (Szent Bonaventura)

Valójában:

„A szegény és keresztre feszített Krisztus”, aki győzött a halálon és feltámadt, és aki Isten emberszeretetének legfőbb megnyilvánulása, az a 'könyv', melyből a testvérek - Ferencet követvén - megtanulják, miért és hogyan kell élni, szeretni és szenvedni. Őbenne fedezik fel az igazságosság miatti ellentmondások értékét, valamint a mindennapi élet nehézségeinek és keresztsjeinek értelmét. Ővele tudják az Atya akaratát a legnehezebb körülmények között is elfogadni, és az emberi méltósággal ellenkező mindennemű tanítás visszautasításában megélni a béke ferences lelkületét.” (Általános konstitúciók, 10. cikkely)

Összefoglalva, a világi ferencesek számára Krisztus követése és a hozzá hasonulás azt jelenti, hogy a fogadalom elköteleződését a gyakorlatba téve át Szent Ferenc példájára az evangéliumi tanácsok szerint élni, mélyen megélve az evangélium minden követelményét, teljesen a végtelenségig, beleértve a halált is, és így megnyílni az evangéliumban hirdetett ígéreteknek.

18. Fogadalom az FVR-ben és az evangéliumi tanácsok

Megvizsgáltuk, hogy a *fogadalom, ígéret, szándék* kifejezések általában azokra az szerzetesekre vonatkoznak, akik a fogadalommal nyilvánosan és végérvényesen kinyilvánítják, hogy a tökéletesedés állapotában, teljes egyetértésben az evangéliumi tanácsokkal, amelyet követni akarnak, a tisztaság, szegénység, engedelmisség három szerzetesi fogadalmát megtartják. A világi ferencesek nem tesznek le szerzetesi fogadalmat, de élettervükön keresztül a Regula és az Általános konstitúciók aszketikus útként ajánlják azt, hogy a Szentírás szerint éljenek, betartva az „evangéliumi tanácsokat”, hogy engedelmesek, szegények, és szeretetre képesek legyenek.

A Ferences Világi Rend alapvető jogalkotása a II. Vatikáni Zsinatra utal, melyben minden hívő számára a szentség elérésének útjáról és eszközeiről van szó:

„Az Egyház szentségét különleges módon elősegíti több tanács, melyeket az Úr az evangéliumban javasolt tanítványainak.” (LG 42c).

A Zsinat a tanácsok sokaságáról beszél; mégsem lehet lecsökkenteni arra a három tanácsra, amelyeket az egyháziak szerzetesként megfogadnak. Az Úr minden követője a tökéletes szeretetre van meghívva, mindenkinek be kell fogadnia a szeretet parancsát. Az evangéliumi tanácsok természetes környezetükben vannak a „parancsban”, a szeretet korlátlan tereiben, amelyek alapvető következményekkel fakadnak föl azért, hogy a jellem vállalja föl a vele szemben felállított követelményeket és kívánalmakat. Az evangéliumi tanácsok arra szolgálnak, hogy a szeretet sokkal erősebb lendületét fejezzék ki, konkrét és a létet érintő választásra kényszerítsenek, kifejezésre juttatják, hogy ezek meghaladják a szabályok határait: „a szeretet parancsát nem teljesítené az, aki Istent nem szeretné jobban, mint ahogy eddig tette” (Szent Tamás)

Meg kell jegyeznünk, hogy a Ferences Világi Rend Regulája és Az Általános konstitúciói az evangéliumi tanácsokkal kapcsolatban az engedelmisség, a szegénység és a szív tisztasága klasszikus hármasságán alapul. (ld. Regula, 10-12; Általános konstitúciók 10; 12,2; 15), mert a szentségre való felhívás logikájában ez a három tanács az Úr minden követője számára nyitva áll: mindenki meg van hívva Krisztus követésére a saját feltételei között, hogy Krisztus érzelmei legyenek benne, és konkrétan a nyomában járjon.

A Regula és az Általános konstitúciók nem tartalmazznak elvont leírásokat az engedelmisség, a szegénység és a szív tisztasága témájában, de a figyelmes tekintet és Krisztus mély szeretetét juttatják kifejezésre.

Ugyanúgy, mint atyjuk és alapítójuk, a világi ferencesek feladata az, hogy Krisztus szívében megtelepedjenek, és hozzá alakuljanak.

A Ferences Világi Rend jogalkotása mélyen Ferenc tapasztalatain alapul, és attól függ, mert a világi ferencesek hivatása Ferenc hivatásától függ.

A fentiekből következik, hogy a három tanács a szegénység evangéliumi erényén alapul, ez pedig a Poverello jellemző terminológiája, aki számára minden a tulajdontól való megszabadulás. A szegénység elvezet minket a szabadsághoz, és ez még szélesebb és mélyebb szeretetre tesz képessé.

Pontosan ez a *teljes rendelkezésre állás* alapja, amely az „*evangéliumi tanácsoknak megfelelően élni*” gyökere a keresztény világiak életében is. A rendelkezésre állás, mint belső hozzáállás, a tisztaság, a szegénység és az engedelmesség mélyebb szellemét és tartalmát jeleníti meg. Előfeltétele Krisztus szeretete: jobban, mint önmagunkat, és minden más javakat és személyeket, mindig, minden pillanatban, kivétel nélkül: itt nincs helye sem a felmentésnek, sem a számításoknak. Ebben a totális rendelkezésre állásban nincsenek fokozatok, mindenre késznek lenni, ez valami teljesen komoly dolog.

19. Az eredeti bűnbánó azonosulás

Az evangélium a megtérésre való felhívással kezdődik: „Betelt az idő, és elközelgett az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az evangéliumban” (Mk, 1, 15). Az evangélium szívében található a bűnbánat, mely alapvető az evangéliumi életben. Ezért a világi ferencesek eredeti karizmájuknak megfelelően, a bűnbánó életre kötelezik el magukat. Amint ezt már korábban hangsúlyoztuk, megfogadják, hogy *Szent Ferenc példájára, és az Egyház által jóváhagyott a Regula* szerint élnek (Regula, 2. pont, Általános konstitúciók 1,3; 8,1. cikkely).

„Ennek a regulának az a célja, hogy a Ferences Világi Rendet a mai világ adottságai között az Egyház igényeihez és elvárásaihoz igazítsa, mint ahogy ezt megtették folyamatosan az 1221-es "MEMORIALE PROPOSITI" óta a különböző regulák, melyeket IV. Miklós és XIII. Leó pápa hagytak jóvá.” (Regula 3. pont)

Ez a szöveg a jelenlegi Regula és az FVR korábbi jogalkotásai között kifejezi a kapcsolatot: a Regula a világi ferencesek mozgalmainak gazdag és termékeny középpontjában helyezkedik el, és kapcsolatba lép ugyanennek a mozgalomnak az eredeti sugallatával, mely „a bűnbánat új törvényeiben” (LM6 FF 1073) fogalmazott meg Ferenc. Nagyon valószínű, hogy ezek az „új törvények” teljességgel, vagy részben egybeesnek a „Levéllal a hívőkhöz”.

Pontosan ezen „új törvényeknek” köszönhetően a bűnbánók szintén „nem középszerű tökéletesség” állapotába növekedhetnek (Spiray Julián, Szent Ferenc élete). Ezért ugyanezt a „Levelet a hívőkhöz” az új Regula előszavaként illesztették be, „Szent Ferenc buzdítása a bűnbánó testvérekhez és nővérekhez” címen; jó okunk van arra, hogy ezt a FVR minden hagyományának és lelkiségének ihlető forrásának tekintsük.

Azon laikusoktól, akik követni akarják, Ferenc két ismertetésben -e levél előtt és után- állhatatosan, természetesen dologként sürgeti a keresztény életforma radikalitását, és ezektől a keresztényektől megkívánja, hogy újítsák meg az életüket a *Szent Evangélium szerint*. A ferences életmód, melynek egyesítenie kell a „szegény úrnöket” és a „bűnbánó testvéreket és nővéreket” ritkán volt a világnak ilyen világosan, szélességében és mélységében bemutatva, mint ebben a levélben. A Szentlélek műve által, a tisztán természetes emberi élet értékei, a keresztények földre született élete a hegyi beszéd és az evangélium miatt itt teljesen megváltozott. Ferenc, azoktól, akik őt követik, kompromisszum nélkül megköveteli mindazt, ami a kereszténységben radikális és természetellenes. Meglepő lelki alkattal, a „test és vér lelke helyébe”, azaz az emberi – egoista, hatalomvágyó, önmagát előtérbehozó- természet helyébe teszi az Úr Lelkét, aki a gondolkodást, az akaratot, és az evangélium szerinti életet és

tevékenységet akarja. Ez Szent Ferenc életmódja a „metanoia”, az „agere poenitentiam”! Ez a ferences értelemben vett bűnbánat eredete. Így a világi ferencesek:

„Mint „bűnbánó testvérek és nővérek”, éppen hivatásuk értelmében, az Evangélium életerejétől áthatva, gondolatvilágukat és cselekedeteiket Krisztuséhoz alakítják annak a gyökeres belső változásnak az útján, amelyet az Evangélium „megtérésnek” nevez, és amelyet az emberi gyöngeség miatt naponta újra kell kezdeni.” (Regula 7. pont)

20. Világi állapot

Az evangéliumi tanácsok távlatát a Regula és az Általános konstitúciók teszik nyilvánvalóvá, a megszentelődést, pedig a Szerartáskönyv világítja meg, de ebből nem következik az, hogy a harmadrendiek szerzetesek volnának a világban. A ferences világiak nincsenek szerzetesi fogadalomra kötelezve az evangéliumi tanácsok gyakorlására.

Meg kell mégis ismételnünk, hogy az evangélium mélyreható terve minden kereszténynek szól, ezzel ellentétben a szerzetesek meghívásának tartalma az, hogy állandóan és láthatóan alakítsák e tervet lébéli különbségeken keresztül, és lemondjanak bizonyos emberi értékekről annak érdekében, hogy a keresztény élet forrás-értékeire összpontosítsanak. A forrás-értékek a mélyben vannak, amelyekhez az Egyháznak folyamatosan vissza kell térnie, hogy önmagát megértse, megőrizze a hitet és a misztériumokat.

A szerzetesek szerepe pótolhatatlan az Egyházban; létezésük szintjén „jelek”, bár a szerzetesi fogadalom az egész keresztény élet szolgálatát bensőleg tartalmazza, „létük az evangéliumi tanácsokat” bemutatja. Mégis, hogy a lehetséges kétértelműségeket elkerüljük, a Ferences Világi Rend Szerartáskönyve kifejezetten a „világban történő fölszentelésről” beszél, és hogy „a világban a viláért akarnak élni” (Előzetes tudnivalók 14 a,d). A Regula az elejétől fogva elsősorban azzal foglalkozik, hogy pontosítsa azt a környezetet, amelyben a Ferences Világi Rend fiverei és nővérei a Szentlélektől indítatva a szeretet tökéletességét kísérlik megvalósítani: „saját világi állapotukban” (Regula 2. pont).

A *világi helyzet vagy világi állapot és a világ* két olyan alapvető koordinátát jelentenek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a Ferences Világi Rend tagjainak sajátos öazonosságát megértsük és a fogadalomból eredő különleges missziójukat. A világi állapot mindenekelőtt a létüket érintő és szociológiai feltételt jelöl: a világban él emberi teremtményként férfiak és nők közösségében. Ebből a szempontból a világi állapot olyan dimenziót jelöl, amely az emberi lét és másokkal való kapcsolatok egyik tagja; a földrajzi, történelmi, kulturális és szociális kapcsolatok minden szövevényéből áll, amelybe beleszületett és él. A világi állapot születési adottság, független az egyén szabad választásától: *világi állapotba születik az ember, nem válik azzá.*

A világi állapot teológiai dimenziója is létezik. Ebben az értelemben a saját születési feltételének a tudatos emelése, amely sajátos „jellé” válik a „helyen”, a saját hivatás minőségi dimenziója, a „már” és a „még nem” Krisztus eszkatológiájának fogadásában. Ebben az értelemben a világi állapot Isten az emberi történelemben való beavatkozásának elfogadásából következik, és úgy fejezi ki magát, mint a világ (saeculum) felismerője, amelyben a Szentlélek cselekszik Krisztusban mindennek az „ismétléseként”. Ezen a szinten a világi állapot nemcsak egy születési adottság, hanem annak a szabad választását jelöli, aki hitben saját létét Isten Országának szolgálatába állítja. Így ez a lébéli és szociológiai feltétel teológiai sűrűséget jelöl, és sajátos létté válik az üdvösség megvalósítása és tanúságtétele érdekében.

Ebben az értelemben nyugodtan beszélhetünk „világi állapotról, amely Istennek szentelt állapottá válik”, mert ez az állapotot szentelte Neki, és adta a kezébe, mint a világ üdvözítésének bizonyítására szolgáló eszközt.

A világnak is van teológiai vetülete. A *Gaudium et Spes* a világot tartja szem előtt, „az egyetemes emberi családot a környezetet alkotó dolgok összességével együtt; a világot, az emberi nem történelmének színpadát, melyet az emberi törekvések, kudarcok és győzelmek jellemeznek; a világot, melyet a keresztények hite szerint a Teremtő szeretetből alkotott és tart fenn, s mely a bűn szolgátságába került ugyan, de a megfeszített és föltámadt Krisztus megtörvén a Gonosz hatalmát, megszabadította, hogy Isten terve szerint átalakuljon és elérje a beteljesedést.” (GS 2).

A laikusok és a világi ferencesek léte és működése a „világ” ebben az összefüggésében megy végbe. A világban élve a szeretet tökéletesítésére törekszenek, és a világ megszentelődéséért kötelezik el magukat, a világon belül tevékenykedve.

A világi ferencesek, minden hívő laikussal együtt arra vannak meghívva, hogy a világ szokásos helyzeteiben éljék saját életüket, sajátosan „világi” területén belül, így részt vesznek az Egyház evangelizációs küldetésében.

A megtestesülés misztériuma, és az egész Isten népének benső „világi” jellege alkotja az alapját azoknak az előfeltételeknek, amelyből érthető a laikusok és a világi ferencesek missziója. „Sajátos hivatásuk alapján a világi hívek dolga az, hogy az ideigvaló dolgok intézése és Isten szerint való rendezése által keressék Isten Országát. A világban élnek, vagyis a világnak mindenféle feladatában és munkakörében a családi és társadalmi élet megszokott körülményei között, szinte ezekből a szálakból van szöve az életük. Itt hívja meg őket Isten, hogy saját hivataluk gyakorlásával az evangélium szellemében élve kovászként belülről járuljanak hozzá a világ megszenteléséhez, és életük tanúságával -- hitük, reményük és szeretetük ragyogásával -- mutassák meg másoknak Krisztust. Különleges módon rájuk tartozik tehát, hogy mindazokat a földi dolgokat, melyekkel szoros kapcsolatban vannak, úgy világítsák meg és rendezzék, hogy Krisztus szerint történjenek és növekedjenek, s a Teremtő és a Megváltó dicséretére szolgáljanak.” (LG 31)

„Az ideigvaló dolgok intézése és Isten szerint való rendezése által keressék Isten Országát”: ez a laikusok küldetésének sajátossága. A világban a világért felszentelve, a hívő laikus ferencesek feladata az, hogy a *megszenteljék a világot* teljesen elmerülve benne.

„A Krisztushoz tartozás nem jelenti a világ megvetését. Az ár, amit Krisztus követéséért a keresztény fizet, nem a világ tagadása, vagy becsmérlése, hanem a világ iránti sajátos felelősség, a készség arra, hogy önmagát átadja, és feláldozza a világért” (J. B. Metz). Ez a világ valóságának örömteli optimizmussal való felfogását, és őszinte megítélését feltételezi, olyan hozzáállást, amely az Ige megtestesüléséből vezethető le. A megtestesülés Isten „igenje” a világra, egy visszavonhatatlan, elpusztíthatatlan „igen”, amelyet senki sem feltételezne visszapillantva.

A keresztény világszeretete abból a kívánságból tör fel, hogy mélyebben belépjen Isten világ iránti szeretetébe, és ennek a szeretetnek a megvalósításában részt vegyen, melyet az Atya kinyilvánított, elküldve egyetlen Fiát a világba. Ennek következtében a világ az a „hely” lesz, ahol Krisztus követésében lehet élni, vagy megszentelni magát: nem a világhoz való beilleszkedés ellenére, hanem valójában rajta keresztül. (in saeculo et ex saeculo).

A megtestesülés, Isten világ iránti szeretetéről tanúskodik mindig, misztérium, amely megérteti velünk annak módját, hogyan kellene Isten szerint a világnak berendezkednie és belülről megváltoznia.

A megtestesülés a rejtett *kénosis*-on keresztül történt meg, Isten Fiának kiüresedéséből, aki megalázta magát egészen a keresztáldozatig.

Aki Krisztus tanítványa akar lenni, meg kell tagadnia önmagát, minden nap fel kell vennie a keresztjét és követnie, hogy a végén a világ számára meg legyen feszítve. A világ csak az

askézis és a Krisztus követése révén (sequela) változtatható meg: csak az új ember építi az új társadalmat, ő, akit Krisztus mentett meg, és a bűnbánatban folyamatosan tisztul; az új ember az, aki az ember szolgálatában, és nem az ember ellenében ad életet a fejlődésnek.

Fogadalmat téve az evangéliumi életformára, élve az Istennek szenteltséget a világban és a világért, és „áthatva a földi dolgokat a hiteles evangéliumi szellemmel” (Szerartáskönyv III. 46.), a világi ferencesek tanúskodnak arról, hogy a világ megszentelése szükségszerűen az ember megszentelésén keresztül történik, mert a boldogságok lelkülete nélkül a világ nem alakulhat át (ld. LG 31).